

Helsingfors/Mariehamn 12.2.2015

Nr 5/16

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
22.1.2016, nr 11 och
13/2016.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 20.1.2016 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om energieffektivitet (nedan landskapslagen).
2. Landskapslag om ändring av 1 § landskapslagen om Ålands energimyndighet.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen är en s.k. blankettlag, enligt vilken rikets energieffektivitetslag (FFS 1429/2014, nedan rikslagen) med vissa i landskapslagen angivna avvikelser görs tillämplig i landskapet. Ändringar i rikslagen ska gälla i landskapet från det de träder i kraft i riket. Landskapslagen om Ålands energimyndighet kompletteras med en bestämmelse enligt vilken myndigheten även ska sköta de tillsyns- och övervakningsuppgifter som landskapslagen avser.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en

landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

I rikslagen föreskrivs det om främjande av energieffektiviteten, om energibesiktningar som görs för att främja energieffektiviteten, om kostnadsnyttoanalyser som görs för att främja högeffektiv kraftvärme och utnyttjandet av överskottsvärme samt om energimarknadsföretagens skyldighet att verka för en effektiv och sparsam användning av energi i kundernas verksamhet. Den antagna lagstiftningen berör härigenom näringsverksamhet i fråga om vilken landskapet enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet med vissa undantag som föreliggande landskapslag inte berör. Lagstiftningen berör även natur- och miljövård, som utgör landskapsbehörighet enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen.

Landskapet tillkommer enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar.

I landskapslagens 4 § anges att de förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på statens myndigheter i landskapet ska skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen hänför sig till uppgifter inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Trots de preciseringar som görs i nämnda paragraf samt i 1 § i landskapslagen om Ålands energimyndighet, är bestämmelsen till sitt innehåll vag och kan leda till oklarhet vid tillämpningen på olika nivåer och medföra risk för administrativa komplikationer. Bestämmelsen är därför betänkelig med hänsyn till den enskildes rättsskydd och innebär en sådan oklarhet vid regleringen som inte är förenlig med god lagstiftning. Ålandsdelegationen och Högsta domstolen har i ett flertal tidigare utlåtanden gällande andra landskapslagar påtalat samma problemställning. Bestämmelsen utgör det oaktat formellt sett inte en sådan överträdelse av lagstiftningsbehörigheten att den enligt Ålandsdelegationens mening på denna grund kan fällas. Med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen kan även statliga myndigheter påföras uppgifter vilka överensstämmer med motsvarande uppgifter i rikslagstiftningen.

Rikslagen innehåller bestämmelser om mätning och fakturering samt rapportering till slutförbrukare och Energimyndigheten (landskapsregeringen). Till den del dessa bestämmelser berör rättsområdena bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, bokföring eller bank- och kreditväsendet, på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 8 punkten och 29 § 5 punkten i självstyrelselagen, kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

I landskapets behörighet gällande näringsverksamhet ingår även att föreskriva om övervakning och inspektioner. Bestämmelserna om

vite och andra tvångsmedel kan med stöd av 18 § 26 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Landskapslagens 5 § berättigar landskapsregeringen att inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av rikslagen ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda förordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Enligt ordalydelsen är delegeringsstadgandet i landskapslagens 5 § vagt till den del det bemyndigar landskapsregeringen att göra ändringar i bestämmelser som utfärdas med stöd av rikslagen. Innehållet i delegeringarna preciseras och begränsas emellertid av den reglering som finns i landskapslagen, rikslagen samt på området gällande EU-rättsakter. Dessutom begränsas de ändringar som landskapsregeringen kan göra i förhållande till rikslagen genom att landskapsregeringen endast kan utfärda förordningar inom landskapets behörighet. Därtill avser stadgandet ändringar av författningar på förordningsnivå eller lägre nivå. Med beaktande av dessa omständigheter anser Ålandsdelegationen att delegeringsstadgandet uppfyller de krav som anges i grundlagens 80 § 1 mom. och självstyrelselagens 21 § 1 mom.

Besvärsbestämmelsen i landskapslagens 6 § överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen.

Landskapslagen avser en implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG. Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet meddelat att ministeriet inte avser att inkomma med en i överenskommelsen 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet avsedd bedömning av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Delegationen har ovan i utlåtandet anfört anmärkningar beträffande bestämmelsen i landskapslagens 4 §, men ansett att stagandet inte påverkar behörighetsfördelningen. Tillämpningen av landskapslagen om ändring av 1 § landskapslagen om Ålands energimyndighet förutsätter att även landskapslagen träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Mäenpää och Pellonpää.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare